

ERVARING MET DIVERSITEIT EN

INCLUSIE IN FRYSLÂN

VERSCHILLEN MOGEN ER ZIJN, MAAR
WAAROM HEBBEN WE HET ER NIET OVER?

CIJFERS / MENSEN / INZICHT

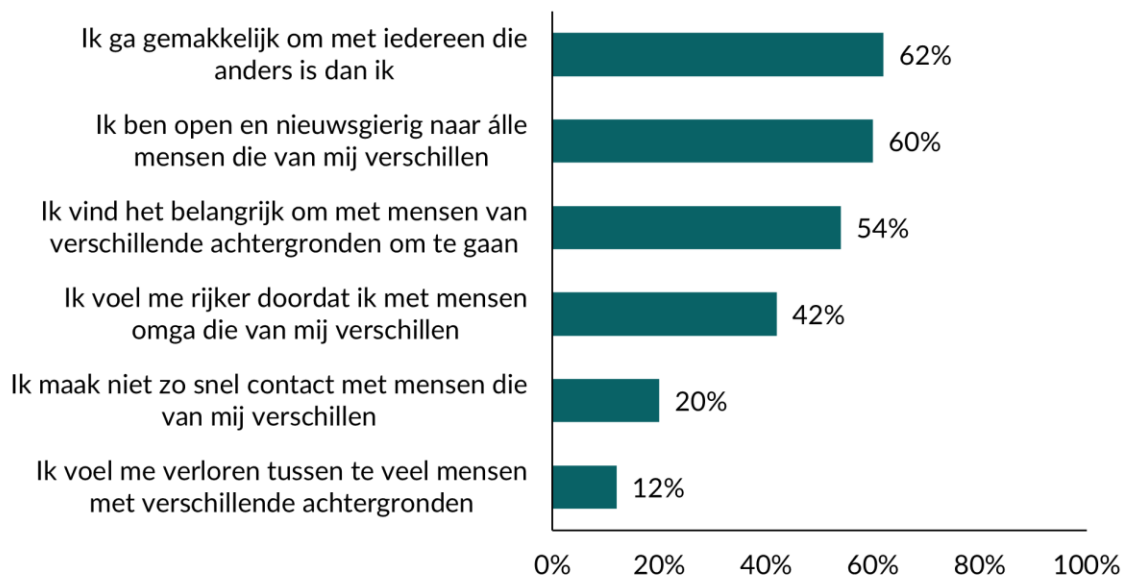
// ERVARING MET DIVERSITEIT EN INCLUSIVITEIT IN FRYSLÂN

Recent panelonderzoek wijst op een interessant verschil tussen het breed gedeelde zelfbeeld van 'de ruimhartige Fries' en de ervaringen van inwoners die tot een minderheidsgroep in Fryslân behoren. Terwijl inwoners van Fryslân vinden dat zij ruimdenkend omgaan met mensen die 'anders zijn', wijzen leden van deze minderheidsgroepen op omstandigheden, sentimenten en gedragingen die ervoor zorgen dat zij zich niet altijd thuis voelen in Fryslân.

Van provincies en gemeenten wordt verwacht dat zij een actief diversiteitsbeleid voeren dat bijdraagt aan een inclusieve samenleving. Daarbij moeten zij bijzondere aandacht hebben voor inwoners die tot zogenaamde 'minderheidsgroepen' behoren, zoals inwoners met een migratieachtergrond, inwoners met een andere levensbeschouwing, inwoners met een beperking en leden van de LHBTI-gemeenschap. Veel Friese gemeenten geven echter aan nog zoekend te zijn in hun diversiteitsbeleid. Welke uitdagingen vragen er om met voorrang aangepakt te worden?

Uit een recente uitvraag van Panel Fryslân blijkt dat de meeste Friezen er positieve denkbeelden over diversiteit en inclusie op nahouden. Ook vinden zij dat ze ruimhartig omgaan met inwoners die tot de genoemde 'minderheidsgroepen' behoren. De 'mienskip' en overheid hebben een rol in het aanpakken van kansenongelijkheid, discriminatie, ongelijke behandeling en 'hate crime'.

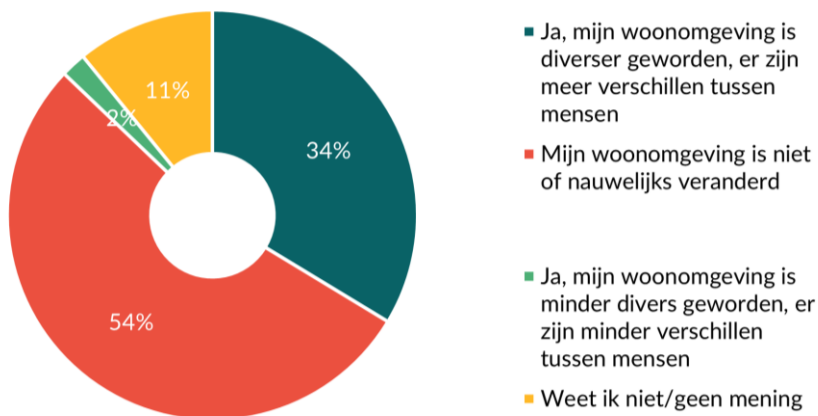
// In hoeverre bent u het eens met de volgende uitspraken? (mee eens en zeer mee eens)

Beelden van Friezen versus Hollanders

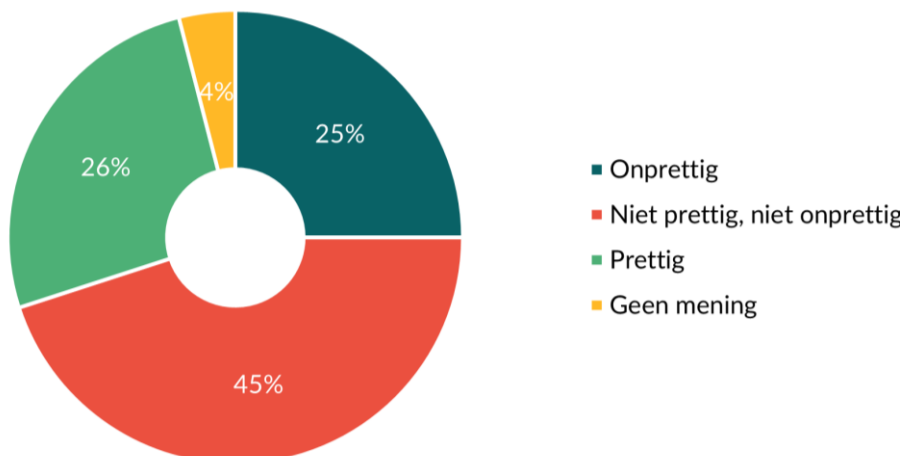
Opvallend genoeg geeft ruim de helft van de inwoners aan dat hun woonomgeving niet of nauwelijks van samenstelling is veranderd. Inwoners die wel veranderingen in de samenstelling van hun woonomgeving opmerken, wijzen vaak op nieuwe buurt-, wijk- of dorpsgenoten die geen Fries spreken, die hier vanuit een ander land of andere provincie zijn komen wonen. Inwoners aanvaarden deze veranderingen in hun sociale omgeving vaak als gegeven: 'je doet er niet zoveel aan'. Sommigen zien de toenemende diversiteit als een verrijking. Daarnaast zijn veel Friezen zich bewust van de uitdagingen die een diverser worden samenleving met zich meebrengt en kunnen zich tot op zekere hoogte verplaatsen in de behoeften van 'minderheden'.

// Is de samenstelling van uw buurt, dorp of wijk naar uw indruk in de afgelopen jaren veranderd?

Bij een kleine groep inwoners krijgt de sterke identificatie met Fryslân kenmerken van een 'verzetsidentiteit'. Ze zetten zich scherp tegen veranderingen en invloeden van buiten die hen niet bevallen door zich vast te klampen aan het Fries-zijn. De Friese identiteit krijgt bij hen vorm in contrast met het Randstedelijke 'Hollanderschap'. Het gebrek aan betaalbare woningen schrijven zij toe aan nieuwkomers die de woningprijzen opstuwten. Van deze nieuwkomers worden negatieve, soms ronduit vijandige beelden geschetst. Beelden van rijke Hollanders die geen enkel respect tonen voor het dorpsleven, de Friese taal en cultuur. Maar ook beelden van overlastgevende gezinnen uit Randstedelijke 'achterstandsbuurten' en migranten die zich niet zouden aanpassen aan de lokale gemeenschap.

// U gaf aan dat uw omgeving meer verscheidenheid kent dan twintig jaar geleden. Hoe prettig of onprettig vindt u deze verandering?

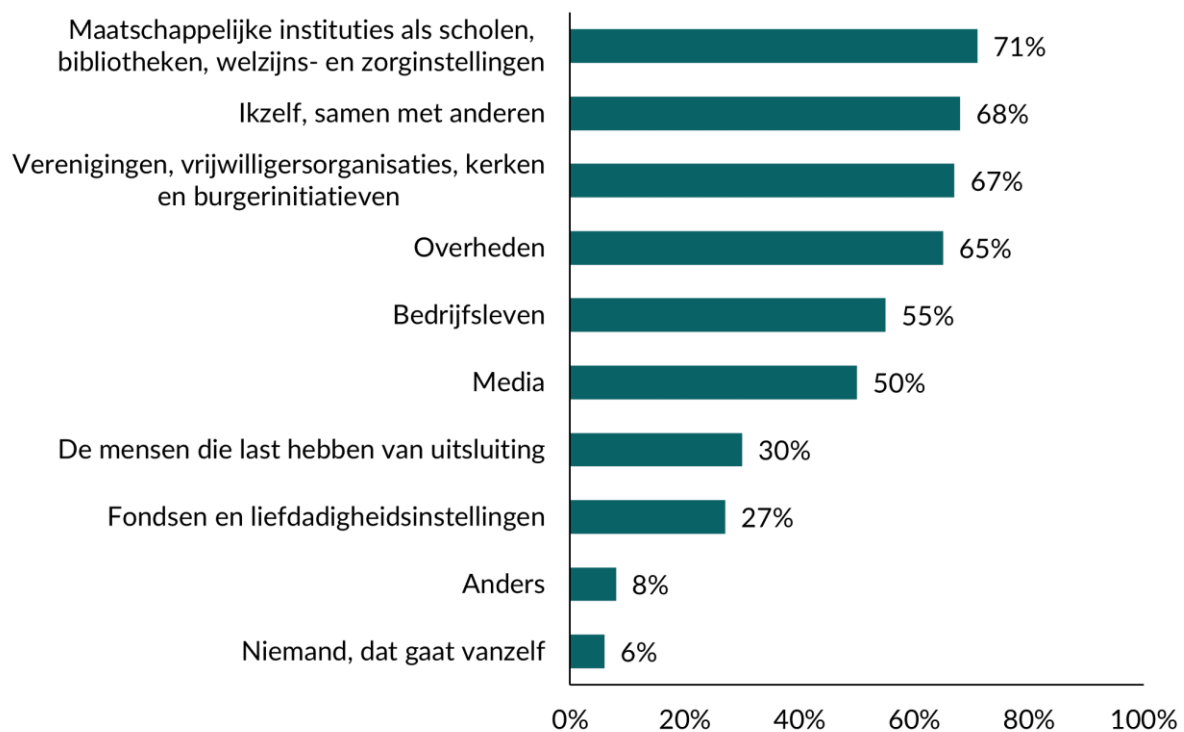

Oudere generaties positiever over diversiteit

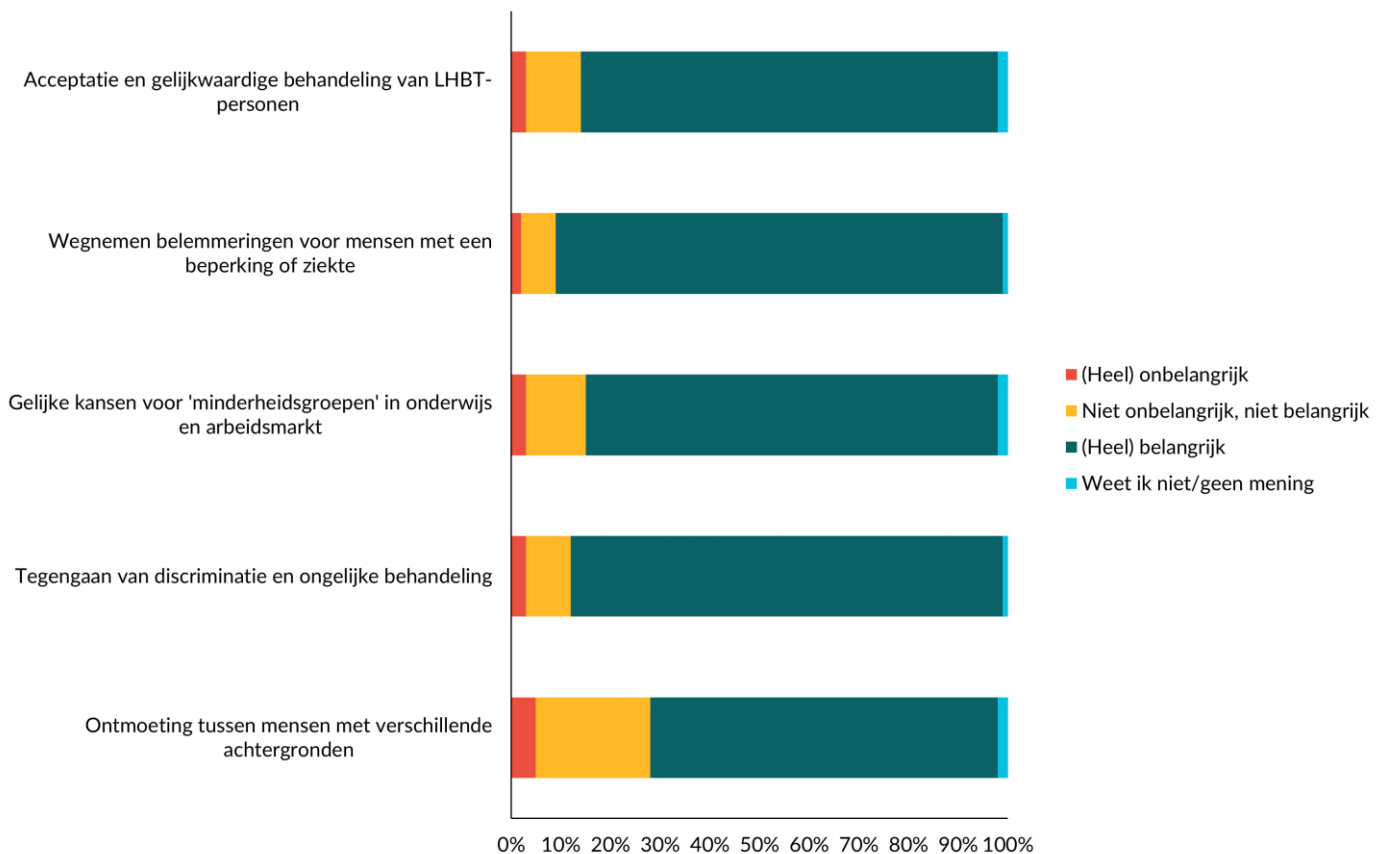
De waardering voor diversiteit en inclusie neemt gemiddeld genomen toe met het opleidingsniveau. Opmerkelijk is wel dat oudere leeftijdsgroepen 'meer verscheidenheid' in hun directe woonomgeving aanzienlijk positiever waarderen dan jongere generaties. Zou dit te maken hebben met de afnemende invloed van het progressieve wereldbeeld van de zogenaamde babyboomgeneratie? Wellicht hangt de hogere waardering van diversiteit ook samen met het gegeven dat deze generaties niet zoveel meer te vrezen hebben van concurrentie op de woning- of arbeidsmarkt.

Wie moet er bijdragen aan een inclusieve samenleving? Inwoners van Fryslân wijzen niet meteen naar de overheid, maar geven aan dat zij en hun medeburgers daar een belangrijke rol in hebben. Ook verenigingen, vrijwilligersorganisaties, kerken en burgerinitiatieven zullen in hun ogen een bijdrage moeten leveren, evenals maatschappelijke instituties als scholen, bibliotheken, welzijns- en zorginstellingen. Tegelijkertijd is er brede steun voor de opvatting dat overheden een belangrijke rol hebben in het versterken van (de voorwaarden voor) een inclusieve samenleving, met name in het aanpakken van kansenongelijkheid, discriminatie, ongelijke behandeling en hate crime.

// Wie moet(en) in uw ogen bijdragen aan een inclusieve samenleving?

// Hoe (on)belangrijk vindt u de volgende doelen?

Belemmeringen en weerstand

Leden van zogenaamde 'minderheidsgroepen' zijn echter minder positief gestemd over het inclusieve karakter van de Friese samenleving. Zij geven aan dat zij zich in Fryslân niet altijd en overall thuis voelen, ongelijke kansen ervaren en ook wel eens te maken krijgen met uitsluiting en discriminatie, soms zelfs agressie. Het zelfbeeld van de Friezen (open, ruimdenkend, iedereen mag meedoen) kan dus worden bevraagd op basis van de ervaringen van minderheden. Door het afnemen van een reeks verdiepende interviews met inwoners die door hun omgeving naar eigen zeggen wel tot een minderheidsgroep worden gerekend hebben we meer zicht gekregen op de kansen en belemmeringen die zij ervaren bij het deelnemen aan de samenleving.

Inwoners met een migratieachtergrond en zij die vanuit een andere regio naar Fryslân verhuizen stuiten soms op een gesloten dorps- wijk of buurtgemeenschap, zo vertellen zij in interviews. Zij vinden niet of nauwelijks aansluiting bij het sociale leven. Zelf geven zij aan dat hun anders-zijn daarin waarschijnlijk een rol speelt. Zij wijzen dan ook op de belemmeringen die zij ervaren door het niet spreken van de Friese taal. Meerdere inwoners met een migratieachtergrond geven daarnaast aan dat zij in het uitgaansleven, op de arbeidsmarkt en in het sociale leven te maken krijgen met discriminatie en uitsluiting. Zij worden vaker dan andere inwoners geweigerd in een club of café, vaker in de trein gecontroleerd of staande gehouden door een toezichthouder of wijkagent.

Voor veel inwoners die actief betrokken zijn bij het kerkelijk leven geldt dat zij het gevoel hebben deel uit te maken van een slinkende minderheidsgroep waar steeds minder rekening mee wordt gehouden. De zondagsrust wordt steeds minder in achtgenomen en vloeken in het openbaar is geen taboe meer. De meeste geïnterviewde kerkgangers aanvaarden deze verandering als een voldongen feit, maar betreuren deze wel.

Inwoners met een lhbtqia-achtergrond zoeken in hun sociale leven vaak omgevingen op waarin zij zich vrij en veilig voelen, maar krijgen desondanks wel eens te maken met onprettige bejegeningen en pesterijtjes. De sociale acceptatie van homoseksualiteit, bisexualiteit, transsexualiteit, non-binariteit en een queer lifestyle verschillen kennelijk sterk van plaats tot plaats. Doordat inwoners met een lhbtqia-achtergrond naar eigen zeggen moeilijker aansluiting vinden bij verenigingen en andere groepen lopen zij eerder kans om in een sociaal isolement terecht te komen. Verder voelen veel inwoners met een lhbtqia-achtergrond zich inmiddels niet of nauwelijks meer achtergesteld ten opzichte van andere inwoners.

Leren

De meeste inwoners die tot voornoemde minderheidsgroepen behoren benadrukken dat zij bij veel andere inwoners, maatschappelijke organisaties en overheden niet twijfelen aan hun 'goede bedoelingen'. Integendeel, veel inwoners willen met hun opvattingen en gedrag bijdragen aan een inclusieve samenleving. Maar in de praktische omgang met verschillen tussen mensen wijzen zij op een zeker gebrek aan sensitiviteit of 'onhandigheid' die voortkomt uit onervarenheid. Veel plattelandsbewoners kunnen gekenmerkt worden als autochtonen van de eerste generatie. Als eerste generatie komen zij immers in contact met groepen die voorgaande generaties alleen van TV of uit boeken kende. Het omgaan met verschillen vraagt ook bij hen om een meerzijdig leerproces, waarin iedereen fouten mag maken, of beter nog: fouten moet maken om zich zogenaamde 'diversiteitscompetenties' eigen te maken en sensitiviteit te ontwikkelen, zo benadrukken de leden van onze expertgroep.

Discriminatie

Leden van minderheidsgroepen willen graag duidelijk maken dat mensen zoals zij last kunnen hebben van discriminatie. Zij spreken 'daders' soms aan, maar delen hun ervaringen vaak niet met anderen, laat staan dat zij hun ervaringen met discriminatie melden of aansluiting zoeken bij een organisatie die opkomt voor hun belangen. In de interviews gaven meerdere respondenten aan hiervoor te weinig vertrouwen te hebben in gevestigde meldpunten en organisaties. Daarnaast deinzen ze ook terug voor een gesprek waarin zij hun slachtofferschap moeten bewijzen, wetende dat de aangeklaagde partij met een eenvoudig excuus kan weggelopen. Naar de overtuiging van meerdere respondenten is er een bredere maatschappelijke dialoog nodig over het omgaan met verschillen tussen mensen. Dat gesprek gaan we vaak uit de weg, zo menen zij. Het doorbreken van deze zwijgzaamheid is naar hun idee nodig om nog beter rekening met elkaar te kunnen houden.

Deze oproep kan worden begrepen als steun voor de aanpak van Túmba, COC Friesland en HANNN, die met subsidie van de provincie Fryslân een impuls willen geven aan deze gesprekken. Niet alleen in de media, maar juist ook op scholen, in voetbalkantines en buurthuizen. Zij doen dit onder de noemer [Fryslân gaat voor de 10](#). Wellicht dat zij met deze partijen en gemeenten ook kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van zogenaamde 'diversiteitscompetenties' onder inwoners in een ontspannen omgang met verschillen.

Verder lezen en kijken

De resultaten van de betreffende paneluitvraag [Betrokkenheid en verschil in Fryslân \(november 2021\)](#) zijn eerder toegelicht en geduid in de tweedelige Fryslân DOK-serie [De ûntdekking fan Fryslân](#) van Omrop Fryslân

De resultaten van de betreffende paneluitvraag kunnen [hier](#) worden geraadpleegd. Algemene informatie over de methodologische achtergronden van Panel Fryslân vindt u [hier](#).

COLOFON

'Diversiteitsvraagstukken in Fryslân' is een uitgave van het Fries Sociaal Planbureau, augustus 2022.

Auteurs

Dirk Postma

Eindredactie

Stephanie Brands

Met medewerking van

Panel Frsylân

[Resultaten Panel Fryslân](#) over diversiteit en inclusie in Fryslân

Fries Sociaal Planbureau
Doelestraat 8a
8911 DX Leeuwarden
(058) 234 85 00
info@fsp.nl
www.fsp.nl